

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 58/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 12. decembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] zastúpenej advokátkou Mgr. Renátou Murínovou, Námestie hrdinov 7 – 8, Levice, pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy obce Ondrejovce konaných 10. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. novembra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), kandidátky na starostku v obci Ondrejovce, pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy (ďalej len „voľby“) obce Ondrejovce (ďalej len „obec“) konaných 10. novembra 2018.

2. Podľa sťažovateľky v priebehu volieb došlo k porušeniu zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „volebný zákon“). V tejto súvislosti uvádza, že má „*vážne podozrenie, že voľby, ktoré sa konali v našej obci boli nezákonné a neústavné, nakoľko bolo s výsledkami resp. hlasmi voličov manipulované*“.

3. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti poukazuje na situáciu, ktorá nastala v procese sčítavania hlasov vo voľbách na poslancov do obecného zastupiteľstva tým, že „*v pondelok t. j. 12.11.2018 sa v obecnom rozhlase ohlásila skutočnosť, že pri spočítaní hlasov došlo zrejme k pochybeniu, nakoľko jednému kandidátovi bolo omylom nepripočítaných 60 hlasov, čo volebná komisia zistila až v pondelok. Túto skutočnosť zároveň oznámila aj neúspešnému kandidátovi pánovi [REDAKOVANÉ]. Pán [REDAKOVANÉ] je bývalý poslanec obecného zastupiteľstva a zároveň aj bývalý zástupca starostu. Mám vedomosť, že pán [REDAKOVANÉ] v tejto veci podal sťažnosť na ústavný súd.*“.

4. V ďalšej časti svojej sťažnosti sťažovateľka zhrnula svoje pochybnosti ústiace do konštatovania, že celé voľby boli manipulované a nezákonné, dôvodiac, že „*osobne som sa rozprávala s viacerými spoluobčanmi obce, ktorí majú tak isto takúto pochybnosť. Poukazujem na to, že s prácou pána starostu panuje v obci dlhodobá nespokojnosť, dokonca voči nemu bolo podané aj trestné oznámenie, pre neoprávnené zriadenie záložného práva na obecný majetok. Toto konanie ešte stále prebieha. Mám podozrenie, že pán starosta si hlasy niektorých voličov kupoval, že kampaň robil nekalou, a to, že z obecných prostriedkov financoval vydanie obecných novín, v ktorých na prvej strane bol príhovor starostu, kde vyzýval občanov, aby išli voliť a poukázal nato, že o všetko v obci sa zaslúžil on. Nie všetky skutočnosti viem aj priamo dokladovať. V podstate z celého priebehu volieb, ako aj predvolebnej činnosti je zrejmé, že voľby v našej obci boli manipulované a preto boli aj nezákonné. Čo sa nepodarilo urobiť pred voľbami, a počas volieb sa snažia urobiť aj po voľbách. Obdobná situácia bola aj v ostatných voľbách v roku 2014, kedy bola podaná sťažnosť na ústavný súd, avšak žiaľ v danej veci sťažovatelia neboli v konaní zastúpení advokátom, čo samozrejme, viedlo k odloženiu podania bez ďalšieho procesného postupu, pretože nešlo o návrh v súlade s ust. § 20 zákona o ústavnom súde.*“.

S poukazom na všetky vyššie skutočnosti mám zato, že v našej obci Ondrejovce, okres Levice došlo k porušeniu zákona pri voľbách do obecného zastupiteľstva, a preto navrhujem, aby ústavný súd Slovenskej republiky vyhlásil komunálne voľby v našej obci za neplatné.“

II.

5. Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľky vzhľadom na jeho obsah posúdil ako sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 ústavy.

8. Ustanovenia zákona o ústavnom súde upravujúce predbežné prerokovanie návrhu sa vzťahujú aj na volebné sťažnosti, ktoré musia obsahovať obligatórne náležitosti predpísané v § 20 a § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

9. Podľa § 20 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ alebo jeho právny zástupca. K návrhu na začatie konania sa musí priložiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom. Ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne ustanovených v tomto zákone.

10. Volebná sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 zákona o ústavnom súde musí podľa § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde obsahovať aj

a) vyjadrenie sťažovateľa o tom, či napáda voľby na celom území Slovenskej republiky, alebo len v určitom volebnom obvode; kandidát môže napádať len zvolenie iného kandidáta vo svojom volebnom obvode,

b) dôvody, pre ktoré voľby napáda, s označením dôkazov,

c) údaje a dôkazy o tom, že je oprávneným navrhovateľom podľa § 59; to neplatí v prípade navrhovateľov uvedených v § 18 písm. a) až e),

d) návrh na rozhodnutie vo veci podľa § 63 ods. 2.

11. Sťažovateľka preukázala, že bola vo voľbách kandidátkou na funkciu starostky, keďže podľa predložených „Výsledkov komunálnych volieb 10. novembra 2018“ zverejnených na oficiálnej stránke obce získala 87 platných hlasov z 359 voličov zapísaných v zozname voličov, čo predstavuje viac ako 10 % voličov [§ 59 ods. 1, § 60 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde], a teda má v konaní pred ústavným súdom procesnú legitimitáciu kandidátky podľa § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

12. Volebná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 20. novembra 2018, to znamená do desiatich dní po oznámení výsledku volieb (§ 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

13. Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní volebnej sťažnosti v časti týkajúcej sa namietanej nezákonnosti volieb starostu obce opieral o svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej v zmysle § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08).

14. Súčasťou zákonom predpísaných náležitostí volebnej sťažnosti sú aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol uverejnený v zmysle príslušných ustanovení volebného zákona (v tomto prípade podľa § 190 volebného zákona), platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak, ako zamietnutím sťažnosti. Preto je na sťažovateľovi, aby v záujme prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (pri predbežnom prerokovaní) kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne, prípadne aspoň vysoko pravdepodobné, a zároveň sú spôsobilé preukázať tak intenzívne porušenie volebného zákona, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než bol uverejnený (m. m. PL. ÚS 3/2010).

15. Sťažovateľkine úvahy sa pohybujú v rovine podozrení, domnienok a hypotéz (napr. *„osobne som sa rozprávala s viacerými spoluobčanmi obce, ktorí majú tak isto takúto pochybnosť...“* alebo *„mám podozrenie, že pán starosta si hlasy niektorých voličov kupoval, že kampaň robil nekalou, a to, že z obecných prostriedkov financoval vydanie obecných novín, v ktorých na prvej strane bol príhovor starostu, kde vyzýval občanov, aby išli voliť a poukázal nato, že o všetko v obci sa zaslúžil on...“* či *„v podstate z celého priebehu volieb, ako aj predvolebnej činnosti je zrejmé, že voľby v našej obci boli manipulované a preto boli aj nezákonné.“*). Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka kvalifikovaným spôsobom neoznačila dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu osvedčujú, že jej tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú pravdepodobné a zároveň spôsobilé preukázať porušenie zákona o voľbách, a tak v konečnom dôsledku odôvodňujúce záver o inom legitímnom výsledku volieb. Ústavný súd aj vzhľadom na lehotu na rozhodnutie o sťažnosti podľa § 63 ods. 6 zákona o ústavnom súde nie je povinný odstraňovať z úradnej moci nedostatky v zákonom predpísaných náležitostiach, ktoré zistil vo veci sťažovateľky.

16. Pokiaľ ide o skutočnosť uvádzanú sťažovateľkou v jej sťažnosti v súvislosti s voľbami poslancov do obecného zastupiteľstva, a to hlásenie v obecnom rozhlase 12. novembra 2018, t. j. v pondelok po konaných voľbách, že *„pri spočítaní hlasov došlo zrejme k pochybeniu, nakoľko jednému kandidátovi bolo omylom nepripočítaných 60 hlasov, čo volebná komisia zistila až v pondelok“*, sťažovateľka okrem jej konštatovania nenavrhol ani vykonanie dôkazu, spočívajúcom (vzhľadom na vyjadrenie pochybnosti samotnou miestnou volebnou komisiou o sčítaní hlasov vo voľbách do obecného zastupiteľstva) v prepočítaní hlasov vo voľbách na miesto starostu obce. Uvedomujúc si však, že sa sťažnosť týka jedného z najvýznamnejších demokratických procesov, ktoré môžu v spoločnosti prebiehať, a to volieb do orgánov územnej samosprávy, ústavný súd si na účel odstránenia pochybností o správnom prepočítaní platných hlasov pre voľby starostu zapožičal časť volebnej dokumentácie obce. Po prepočítaní hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce bolo zistené, že počet platných hlasov pre jednotlivých kandidátov súhlasí s počtom platných hlasov pre jednotlivých kandidátov uvedený v zápisnici miestnej

aj okrskovej volebnej komisie o výsledku volieb. Pochybnosti o nesprávnom sčítaní platných hlasov volebnou komisiou vo voľbách starostu obce tak boli vyvrátené.

17. Z bohatej a verejne dostupnej judikatúry ústavného súdu týkajúcej sa volieb do orgánov samosprávy obcí mohlo byť právnej zástupkyňi sťažovateľky, ako aj samotnej sťažovateľke známe, v akom minimálnom rozsahu požadovanom zákonom o ústavnom súde je potrebné splniť náležitosti pre posúdenie takejto sťažnosti za prijateľnú na ďalšie konanie a v akej kvalite. V predmetnej sťažnosti však absentuje elementárna náležitosť navrhnutia relevantných dôkazov vo vzťahu k prezentovaným tvrdeniam.

18. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej nezákonnosť volieb starostu obce odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. Pokiaľ sa sťažovateľka domáha okrem vyhlásenia neplatnosti volieb starostu obce aj neplatnosti volieb poslancov obecného zastupiteľstva (vychádzajúc zo záveru sťažnosti, v ktorom sťažovateľka uvádza, že *„došlo k porušeniu zákona pri voľbách do obecného zastupiteľstva, a preto navrhujem, aby ústavný súd Slovenskej republiky vyhlásil komunálne voľby v našej obci za neplatné“*), ústavný súd, vychádzajúc z § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde, konštatuje, že v tomto prípade mohla sťažnosť okrem navrhovateľov uvedených v § 18 ods. 1 písm. a) až e) podať aj politická strana, ktorá sa volieb zúčastnila, 10 % oprávnených voličov volebného obvodu alebo kandidát, ktorý získal vo volebnom odvoде najmenej 10 % voličov.

20. Z obsahu volebnej sťažnosti ani príloh, ktoré sú k nej pripojené, nevyplýva, že by bola sťažovateľka kandidátkou na poslankyňu do obecného zastupiteľstva (netvrdí to napokon ani samotná sťažovateľka), a nemožno ju zaradiť ani medzi ďalšie taxatívne uvedené oprávnené osoby na podanie volebnej sťažnosti pre nezákonnosť uvedených volieb.

21. Vzhľadom na nedostatok procesnej legitímácie sťažovateľky na podanie volebnej sťažnosti pre nezákonnosť volieb do obecného zastupiteľstva ústavný súd volebnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

22. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2018